

Széchenyi István szobrának megkoszorúzása

Elnöki köszöntőbeszéd

(Széchenyi István tér – 2025. május 5.)

„Az idő ezüstnél, aranynál, gyémántnál is többre becsülendő. (...) Csak azt lehet (...) boldognak mondani, aki egy adott idő alatt a legtöbb jót és hasznosat tudja végbevinni, sőt *megalkotni*.”

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Tisztelt Ünneplő Közösség!

Kedves Vendégeink!

Az Akadémia alapításának 200. évfordulóját ünnepelve állunk itt most az alapító Gróf Széchenyi István szobra előtt. A hely, ahol állunk, nem csupán egy jelképes helyszín, hanem kétféle idő metszéspontja is.

Az ókori görögök szóhasználatukban és gondolkodásukban ugyanis kétféle időfogalmat különböztettek meg. Az események egymás utáni történésének leírására szolgáló folyó, haladó időt, és az események közötti, a folyó időből kiváló időtlen pillanatot, amikor valami különleges, ünnepi, akár egész életünket meghatározó dolog történik vagy történhet. A folyó időt *kronosznak*, a folyó időből kiváló, időtlen pillanatot *kairosznak* nevezték. A *kronosz* a történelem, a *kairosz* az öröklét ideje. A *kronosz* mennyiségi idő, ami elfogy, és ami visszafordíthatatlan. A *kairosz* minőségi idő: a bensőségesen megélt, különleges pillanatokat jelenti, életünk minősített pillanatait, amelyek valamiképp az örökléthez kapcsolják szívünket.

Itt és most mindkét időben egyszerre állunk. Az Akadémia visszafordíthatatlan folyóként két évszázada formálja, alakítja

nemzetünket: identitásunkat, kultúránkat, a hazai és nemzetközi tudományt. Átélté, elszenvedte, alakította vagy épp áldásként fogadhatta a történelem sorsfordító eseményeit. A 200 év kronológiája 200 év munkáját, tetteit, küzdelmeit és örömeit jelenti. Azonban azok a tettek, amelyekért érdemes élni, az az emberi minőség, ahogyan munkánkat végezni érdemes, valahogy mindig a kairoszból táplálkoznak, és a kairoszban hagynak nyomot.

200 évvel ezelőtt az akadémiaalapítás pozsonyi országgyűlésen tett gesztusa a történelmi idő egy meghatározott pontján megvalósult, minőségi tett volt. Ez a cselekvési morál Széchenyi egyik öröksége: úgy élni és munkálkodni a kronoszbán, hogy a kairoszban hagyjunk nyomot. Hogy tetteink olyan *alkotásokká* nemesüljenek, amelyek embertársainknak és az utánunk jövő nemzedéknek életet és lelki erőforrást jelenthetnek.

Amikor fejet hajtunk Széchenyi István szobra előtt, fejet hajtunk azon hazafiak előtt is, akik vele együtt a nemzet felemelkedésén, a magyar nyelv művelésén és a hazai tudományos élet fellendítésén munkálkodtak. Emlékezzünk meg a Tudós Társaság alapítására felhívó Felsőbüki Nagy Pálról, és a nagy reformkori nemzedék azon tagjairól, akik Széchenyi példáját követve adományaikkal lehetővé tették a Tudós Társaság létrejöttét: Károlyi Györgyről, Andrássy Györgyről, valamint Vay Ábrahámról. Ők négyen számítottak alapítóknak, akiknek a később elfogadott alapszabály állandó helyet biztosított az igazgatótanácsban. Tiszteletünket fejezzük ki a múzeumalapító Széchényi Ferenc, az Akadémia Könyvtárát 30 ezres könyvtárának odaajándékozásával 1826-ban megalapító Teleki József, a könyvtárat gyarapító Bolyai Farkas, Irinyi János, Kazinczy Ferenc és Vörösmarty Mihály iránt.

A reformkor kiemelkedő személyiségeinek példáját a magyar nemzet legjobbjai követték az Akadémián az elmúlt 200 év alatt. Mégis: azt az első lépést, ami a hazai tudományosság felemelkedésének folyamatát elindította, Széchenyi István tette meg.

Tisztelt Ünneplő Közösség!

„Az idő ezüstnél, aranynál, gyémántnál is többre becsülendő. (...) Csak azt lehet (...) boldognak mondani, aki egy adott idő alatt a legtöbb jót és hasznosat tudja végbevinni, sőt *megalkotni*” – írta élete utolsó szakaszában Széchenyi István fiához, Bélához intézett intelmeiben.

Nekünk is ezt üzeni.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!